

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

№11-S O N

9710 xalqaro daraja

№240874

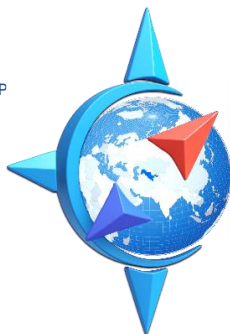

ISSN: 3060-4621

2025-YIL, NOYABR

OPEN ACCESS

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketingjournalbot](https://t.me/tidiumarketingjournal)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tidiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU, “Marketing” kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NamDTU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU “Marketing” kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortqimrziyevich, i.f.d., prof., TDIU, Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdurahmonovich, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulnaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU, Departament boshlig'i;

Musheva Shoirazimovna, i.f.n., SamSI, “Marketing” kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU, “Innovatsion menejment” kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU, “Axborot texnologiyalari” kafedrasini katta o'qituvchisi;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., NamDTU, “Menejment” kafedrasini mudiri, dotsenti;

Fayzullayev Jaylonbek Sultonovich, DSc., TDIU, “Yashil iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, “Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik” kafedrasini professori;

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, “Savdo ishi” kafedrasini mudiri

Jumayev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori;

Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich, PhD., TDIU, Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekan muovini

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti O'quv ishlari bo'yicha prorektor;

Abduvaxidov Abdumalik Maxkamovich, i.f.d., TDIU, “Turizm va servis” kafedrasini professori;

Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, TDIU, “Biznes boshqaruvi va logistika” kafedrasini professori

Tuychiyev Alisher Jurayevich, Alfraganus University “Iqtisodiyot” fakulteti dekani, professor;

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU, “Yashil” iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU, Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU, Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Bo'laev Umidjon Talant o'g'li, i.f.f.d., PhD., Toshkent arxitektura qurilish instituti “Iqtisodiyot va ko'chmas mulkni boshqarish” kafedrasini dotsenti;

Bayxonov Bahodirjon Tursunbayevich, i.f.d., DSc, NamDTU, “Menejment” kafedrasini dotsenti;

Pardayev Sherzod Xolmurodovich, i.f.f.d., PhD., TDIU, “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsenti;

Beknazarov Behzod Baxtiyor o'g'li, PhD., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsent v.b.

Rajabova Moxichexra Abduxolikovna, PhD., Buxoro davlat universiteti marketing va menejment kafedrasini o'qituvchisi.

Elektron nashr 725 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 29- noyabrda ruxsat etildi

MUNDARIJA

BANGLADESH VA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI BOZORINING RIVOJLANISHI....	7
Soliyev Axmadjon	
ИНТЕГРАЦИЯ НЕЙРОМАРКЕТИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЭКОСИСТЕМУ E-COMMERCE: АНАЛИЗ ПОВЫШЕНИЯ КОНВЕРСИИ И ПОЛЬЗОВАТЕЛЬСКОГО ОПЫТА НА ПРИМЕРЕ КРУПНЕЙШИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ	22
Икрамов Мурат Акрамович, Юлдашев Жамшид Аббарович	
МОДЕЛИ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОДА ТН ВЭД: ПЕРСПЕКТИВЫ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ	37
Муратова Шохиста Ниматуллаевна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA HUDUDLARNI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARINING O'ZIGA HOS JIHATLARI (RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI MISOLIDA).....	45
Tuychiev Alisher Jurayevich	
ОСОБЕННОСТИ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГА В МАЛОМ БИЗНЕСЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ	56
Касимова Фатима Тулкуновна, Джалилов Шерзод Кахрамонович	
FACTORS OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF PRODUCTION POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	62
Allaeva Gulchekhra Jalgasovna	
HUDUDLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIK KO'RSATKICHLARI TENDENSIYASINI BAHOLASH	70
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
MINTAQALAR RIVOJLANISHINING IMIJ YARATISHGA ASOSLAGAN NAZARIYALARI	78
Duschanov Alisher Sherzod o'g'li	
MAJBURIY SUG'URTA ZAXIRALARINI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISHNING AMALDAGI HOLATI	85
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLAR FAOLIYATINI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MOLIYAVIY MUNOSABATLARNI SAMARALI TASHKIL ETISH YO'LLARI.....	98
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
SANOAT KORXONASI BOZORINING RIVOJLANISHI VA UNDA KICHIK BIZNESNING O'RNI	107
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
TIBBIYOT MUASSASALARIDA DAROMAD VA XARAJATLARNI TAN OLISH, HISOBGA OLISH VA MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI.....	116
Ruziyeva Umida Muzaffarovna	
INNOVATSION STRATEGIYANI ISHLAB CHIQISH VA AMALGA OSHIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING MEZON VA KO'RSATKICHLARI	126
Yusupov Saidvali Shukrullayevich	
SOHALAR KESIMIDA SOLIQ YUKINI ANIQLASHNING AHAMIYATI	137
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich, Aminboyev Javohir Ravshanbek o'g'li, Abdiyev Mansur Musurmonovich, Choriyev Og'abek Alisher o'g'li, Usmonov Doniyor Maxamadjon o'g'li	
АНАЛИЗ ДЕТЕРМИНАНТ МИГРАЦИОННОГО ОТТОКА ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ИЗ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИЙ ИХ РЕТЕНЦИИ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ	144
Сайфутдинова Нигина Фуркатовна, Хусаннов Равшан Рахимович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ХЛОПКОВО-ТЕКСТИЛЬНЫХ КЛАСТЕРОВ УЗБЕКИСТАНА.....	157
Холикова Рухсора Санджаровна	
O'ZBEKISTON ELEKTRON PULGA O'TISH SHAROITIDA ELEKTRON TO'LOV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH, KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI BARTARAF ETISHDAN KUTILAYOTGAN SAMARADORLIK.....	169
Abdiyev Mansur Musurmonovich, Xujamuradov Abror Ro'zimurat o'g'li, Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
O'ZBEKISTONDA MAQBUL QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	185
Akbarov Boburjon Sobirjon o'g'li	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION EKOTIZIMLARNI SHAKLLANTIRISH KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH.....	193
Ramazanov Suhrobjon Sherzod o'g'li	

TASHQI SAVDO KO'RSATKICHLARINING KO'P OMILLI KLASSTER TAHLILI (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	202
Abdujalilova Bibisora Baxodir qizi	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORINING HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	209
Soliyev Axmadjon, Ibroximov Avazbek	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISH JARAYONIDA KADRLAR SALOHİYATINI SAQLAB QOLISH VA RIVOJLANTIRISH STRATEGİYALARI	217
Bekchanov Ruslan Ambiyatovich	
MINTAQADA IQTISODIY-EKOLOGIK MEXANIZMLARDAN SAMARALI FOYDALANISH XUSUSIYATLARI	222
Sapayev Maxsudbek Karimovich	
MINTAQ SANOATINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH USULLARI.....	227
Raxmatullayev Doston Asad o'g'li	
MODERN APPROACHES TO INDUSTRIAL COOPERATION AND THEIR APPLICATION IN UZBEKISTAN'S ECONOMY	233
Boyturayev Olimjon Urayimovich	
NAVOIY VILOYATIDA “YASHIL BELBOG’”LAR BARPO ETISHDA INFRATUZILMA BILAN TA'MINLASH MINTAQAVIY MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI	244
Sayfulina Alfira Feratovna	
MINTAQ SAVDO KORXONALARINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYASIDAN FOYDALANISH KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH	259
Otaxonova Dinora Musaboy qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	266
Raximov Furqat Jalolovich	
MARKAZIY BANKNING PUL TAKLIFI VA BANK REZERV LARI SIYOSATI: DUNYO VA O'ZBEKISTONDA TAHLIL.....	276
Safarova Zarina	
TIBBIY XIZMATLAR KO'RSATUVCHI KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	286
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
INTEGRATED E-COMMERCE MANAGEMENT SYSTEM BASED ON THE ERPI INDEX: CONCEPT, METHODOLOGY, AND MANAGEMENT MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF E-COMMERCE IN UZBEKISTAN	295
Isokhujaeva Munira Yashnarovna	
РАЗВИТИЕ ВНУТРЕННЕЙ ТОРГОВЛИ И ПОВЫШЕНИЕ ЕЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ	301
Рауандина Гулдарай Калкеновна, Сайфуллаева Мадина Исмаевна	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI MAHSULOT PASPORTINI YARATISH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	315
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
DUNYODAGI MINTAQAVIY TAFOVUTLAR: ASOSIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI KAMAYTIRISH BO'YICHA YECHIMLAR.....	327
Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna	
INTELLEKTUAL BOSHQARUV TIZIMLARINING SANOAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDAGI ROLI	334
Xidirova Barchinoy Ilxomovna	
TEMIR YO'L TRANSPORTI TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINING ROLI	341
Mauzerov Jaxongir Ulug'bek o'g'li	
YASHIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ISHLAB CHIQARISHNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MARKETINGNING AHAMIYATI	348
Ergashev Sanjarbek Sobirjon o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIY SALOHİYATNI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	355
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
ЭВОЛЮЦИЯ МАРКЕТИНГА И ТЕХНОЛОГИЙ КАК ФАКТОРОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ	362
Туйчиев Комилжон Лазизович	

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI O'TKAZISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	369
Murtozayeva Dilnoza Boboniyoz qizi	
ИННОВАЦИИ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	378
X.T. Буриев, Тошимов Улугбек Хакимович	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI	384
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
THE EVOLUTION OF MANAGEMENT APPROACHES IN THE 21ST CENTURY – ADAPTIVE MODELS OF TRANSFORMATION OF ORGANIZATIONAL STRUCTURES	391
Tukhtaboev Abdurashid Tursunovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA, ELEKTRON XIZMATLAR VA AI TEXNOLOGIYALARINING BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	398
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
MARKETING TADQIQOTLARDA BOG'LIQLIK KOEFFITSENTLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	409
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
GLOBALASHUV DAVRIDA MAMLAKATDA FRILANSERLIK FAOLIYATI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARINI TAKOMILLASHTIRISH	417
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
AHOLI TURMUSH DARAJASINING KO'P OMILLI INDIKATORLARINI SHAKLLANTIRISHNING NEYRO-RAVSHAN KLASSIFIKATSIYA MODELI	428
Mirzayev Shoxrux Normurod o'g'li	
AVTOMOBIL SAVDOSIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MARKETING TEXNOLOGIYALARINING ROLI.....	435
Adamboyev Abror Akrom o'g'li	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ СЕМЕHOBOДЧЕСКОГО СЕКТОРА В СИСТЕМЕ ГЛОБАЛЬНОЙ АГРАРНОЙ И ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	443
Aхмедова Мадина Шухрат кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHIDA ZAMONAVIY AXBOROTLARNI O'RNI	458
Samatov Azizbek Abdulaxatovich	
SI BILAN JIHOZLANGAN INNOVATSIYALARINING CHAKANA SAVDODAGI ROLI: ISTE'MOLCHI JALB ETILISHI, XARID ODATLARI VA MARKETING STRATEGIYASI.....	464
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNI SAMARALI TASHKIL ETILISHI SUBYEKTLAR FAOLIYATI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING BOSH OMILI	482
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNI MOLIVAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	491
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MARKETING STRATEGIYALARINING O'RNI	504
Xamidbayev Asadbek Nodir o'g'li	
MODA INDUSTRIYASI MARKETING STRATEGIYALARI ORQALI XALQARO BOZORLARGA CHIQISH IMKONIYATLARI.....	511
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARI B2B BOZORIDA MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIK OMILLARI.....	519
Sapayeva Nilufar Kadambayevna	
TIJORAT BANKLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TAVSIFLOVCHI MOLIVAVIY KO'RSATKICHLARNI YAXSHILASH IMKONIYATLARI.....	526
Ibodullayev Shohboz To'liqin o'g'li	
DAVLAT SEKTORIDAGI TASHKILOTLARDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING XORIJ TAJRIBASI.....	534
Azizova Zilola Lochinovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA YASHIL KREDITLASH MEXANIZMLARINI OPTIMALLASHTIRISH: EKOLOGIK LOYIHALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI.....	544
Allayarov Suxrob Rustamovich	

OILAVIY TADBIRKORLIK OMILLARI VA KAMBAG‘ALLIK DARAJASINI QISQARTIRISHNING PROGNOZ KO‘RSATKICHLARI	553
Zaxidova Umida Farxodovna	
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УЗБЕКИСТАНА	567
Аминова Азиза Батырбаевна	
AVTOMOBIL SANOATIDA MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI	575
Nasritdinova Gulchexra Abdurashitovna	
HUDUDLARDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI BOSHQARISHNING TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYALASH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	583
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi, Goziyeva Shaxina Djahongirovna	
SANOAT KLASSTERLARIDA MARKETING EKOTIZIMI ISHTIROKCHILARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO ALOQALAR TAHLILI	591
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
AUTSORSING VA AMALIYOT	601
Shodmonov Shokir Dustmurodovich	
ПОВЕДЕНЧЕСКИЕ БАРЬЕРЫ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЯ О ПОКУПКЕ.....	610
Усмонова Диёра Маҳмуд кизи, Нухритдинхаджаев Улугбек, Атаханов Асадбек	
AGROSANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	620
Fayzullayev Shuhrat Sherali o‘g‘li	
MODA INDUSTRIYASI MARKETING STRATEGIYALARI ASOSIDA AUDITORIYANI SEGMENTATSIYALASH	628
Ahmedova Rayhona Jasurbek qizi	
QURILISH TARMOG‘IDA OLIB BORILAYOTGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI	636
Arifdjanova Zilola Dilshodovna	
HUDUDLAR BO‘YICHA MOLIVAVIY INKLYUZIYA DARAJASINI BAHOLASHGA ILMIY-USLUBIY YONDASHUVLAR	645
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o‘g‘li	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОМНИКАНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ.....	660
Эргашходжаева Шахноза Джасуровна, Хасанов Ганишер, Сафаров Азизбек	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI	676
Ibragimov Salohiddin Ochilovich	
TEMIR YO‘L TRANSPORTI KORXONALARIDA ASOSIY FONDlardan FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI VA METODIK YONDASHUVLARI	685
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
INVESTITSION RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI RAG‘BATLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH YO‘LLARI	694
Isakov Axmadali Esanbaevich	
CRM-УПРАВЛЕНИЕ В СЕТЕВЫХ СУПЕРМАРКЕТАХ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН: КАК ДАННЫЕ О КЛИЕНТАХ, ЛОЯЛЬНОСТЬ И ОМНИКАНАЛЬНОСТЬ ПОВЫШАЮТ ЭФФЕКТИВНОСТЬ РОЗНИЦЫ (ФОКУС НА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ).....	704
Юсупов Улугбек Шукруллаевич	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH MEXANIZMLARI	715
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	

MINTAQA SANOATINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH USULLARI

Raxmatullayev Doston Asad o'g'li

Qarshi davlat texnika universiteti

“Optik aloqa tizimlari va tarmoqlari” kafedrası assistenti

E-mail: nasdaqdoston@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada mintaqaviy sanoatni innovatsion rivojlantirishning zamonaviy usullari, iqtisodiy samaradorligi hamda amaliy mexanizmlari tahlil qilindi. Tadqiqotda sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va ilmiy-tadqiqot salohiyatini kuchaytirishning ekonometrik va boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish va samaradorlikni oshirish imkoniyatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: innovatsiya, sanoat ishlab chiqarish, raqamli iqtisodiyot, innovatsion infratuzilma, texnologik modernizatsiya, ekonometrik model.

Аннотация

В данной статье будут проанализированы современные методы инновационного развития отраслей промышленности региона, их экономическая эффективность, а также практические механизмы. В исследовании проанализированы возможности стимулирования инновационной деятельности на промышленных предприятиях, внедрения цифровых технологий и наращивания исследовательского потенциала для оптимизации эконометрических и управленческих процессов и повышения эффективности.

Ключевые слова: инновации, промышленное производство, цифровая экономика, инновационная инфраструктура, технологическая модернизация, эконометрическая модель.

Abstract

This article will analyze modern methods of innovative development of the region's industries, their economic efficiency, as well as practical mechanisms. The study analyzes the possibilities of stimulating innovation in industrial enterprises, introducing digital technologies and building research potential to optimize econometric and management processes and increase efficiency.

Keywords: Innovation, industrial production, digital economy, innovative infrastructure, technological modernization, econometric model.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamli transformatsiya va innovatsiyalar raqobatbardoshlikning asosiy omiliga aylanmoqda. Ayniqsa, mintaqaviy sanoat tarmoqlari iqtisodiy o'sish va bandlikning markaziy elementi sifatida innovatsion yondashuvlarni joriy etishni talab qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Innovatsion rivojlanish strategiyasi (2022–2030)”da ham aynan sanoatning ilmiy-texnik salohiyatga asoslangan yangilanishi ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Shu bois, mintaqalarda innovatsion infratuzilmani kengaytirish, texnologik yangilanish, kadrlar salohiyati va ishlab

¹ <https://raqamlitarix.uz/wp-content/uploads/2022/12/PF-6079-05.10.2020.pdf> raqamlitarix.uz

chiqarish samaradorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ilmiy asosda tahlil qilish dolzarb masaladir. Raqamlashtirish va innovatsion rivojlanishning ijtimoiy-iqtisodiy masalalarni hal etishdagi ahamiyati bugungi globallashuv jarayoni va jadal texnologik o'zgarishlar davrida raqamlashtirish va sanoatni innovatsion rivojlantirish har qanday mintaqada oldida turgan ijtimoiy-iqtisodiy masalalar va vazifalarni hal etishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etmoqda. Bu ikki jarayon bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ular barqaror iqtisodiy o'sish, aholi turmush darajasini oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlashning muhim garovidir.

Mamlakatimizda ijtimoiy - iqtisodiy masalalar va vazifalarni hal etishda raqamlashtirish va AKTni ahamiyatini muhimligini e'tiborga olgan holda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida", "O'zbekiston Respublikasi davlat boshqaruviga raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat hamda axborot tizimlarini joriy etish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmonlari, "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora tadbirlari to'g'risida", "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida raqamli infratuzilmani yanada modernizatsiya qilish chora tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari qabul qilingan bo'lib, korxonalarda logistika axborot tizimlarini keng joriy etishga xuquqiy asos bo'lib xizmat qiladi[1,2,3,4].

ADABIYOTLAR SHARHI

Sanoatni innovatsion rivojlantirish masalasi iqtisodiyotning barqaror o'sishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil sifatida ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilganda. Jahon va mintaqada miqyosidagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatning samaradorligi ko'p jihatdan mintaqaviy infratuzilma, davlat siyosati va inson kapitali bilan bevosita bog'liq.

Xalqaro tadqiqotlar. Porter o'zining "Clusters and the New Economics of Competition" nomli asarida sanoat klasterlari konsepsiyasini ishlab chiqqan bo'lib, innovatsion rivojlanish uchun korxona, ilmiy muassasa va davlat o'rtasidagi hamkorlikning muhimligini asoslab bergan, shuningdek, OECD hisobotida innovatsion faoliyatning mintaqaviy ixtisoslashuvga ta'siri tahlil qilinib, innovatsiya siyosati markazlashgan emas, balki detsentralizatsiyalashgan shaklda amalga oshirilganda samaradorlik yuqoriligi ta'kidlangan.¹

Innovatsion boshqaruv va sanoat transformatsiyasi bo'yicha ilmiy ishlanmalar Sherimova va boshqalar tomonidan olib borilgan "Industrial Innovation Management in the Context of Digitalization" nomli tadqiqotda raqamli texnologiyalarni sanoat tarmoqlariga joriy etish jarayonida boshqaruv usullarini modernizatsiya qilishning ijobiy natijalari yoritilgan. Mualliflar sanoat korxonalari faoliyatida raqamli integratsiya innovatsion samaradorlikni 20-25% ga oshirganini aniqlaganlar. Korneeva esa innovatsion-industrial kompleks modeli orqali ishlab chiqarish, fan va texnologiya o'rtasidagi o'zaro aloqalarni matematik tarzda ifodalagan.

¹ https://biblioteca.fundacionicbc.edu.ar/images/d/de/Clusters_1.pdf biblioteca.fundacionicbc.edu.ar

Ekonometrik yondashuvlar asosidagi tadqiqotlar. “Ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga investitsiyalar” asarida ishlab chiqarish samaradorligiga ta’sir etuvchi omillarni panel regressiya yoki ekonometrik tahlili olib borilgan va 30 ta Osiyo mamlakati ma’lumotlari asosida sanoat, investitsiya va innovatsiya o’rtasidagi makroiqtisodiy bog‘liqlikni ekonometrik model yordamida ko’rsatgan.

Jalilov o’z tadqiqotida hududiy innovatsion infratuzilmaning sanoat modernizatsiyasiga ta’sirini baholab, mintaqalarda texnologik uzilishlarni kamaytirish uchun fan-ta’lim-sanoat integratsiyasini chuqurlashtirish zarurligini ko’rsatgan va jarayonlariga qo’llashning afzalliklarini muhokama qiladi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotning metodologik asosini innovatsion rivojlanish nazariyasi, sanoat iqtisodiyoti hamda ekonometrik tahlil usullari tashkil etadi. Tadqiqotda mintaqaviy sanoat tarmoqlarining innovatsion faoliyatini baholash, rivojlantirish omillarini aniqlash va ularning iqtisodiy samaradorligini o’lchashga qaratilgan kompleks yondashuv qo’llanildi hamda muammolarni aniqlanib, ularning samarali yechimlari bo’yicha takliflar tayyorlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatdiki, mintaqalarda sanoatning innovatsion rivojlanishiga eng katta ta’sirni “Research and Development investment” investitsiyalari, asosiy kapital hajmi va texnologik modernizatsiya darajasi ko’rsatmoqda. Ekonometrik tahlil asosida olingan natijalarga ko’ra, “Research and Development investment” xarajatlari 1 foizga oshganida sanoat ishlab chiqarish hajmi o’rtacha 0,6-0,8 foizga ortadi.

Shuningdek, mehnat unumdorligi va innovatsion faoliyat o’rtasida ijobiy, statistik ahamiyatli bog‘liqlik aniqlangan ($p < 0.05$). Bu esa innovatsion texnologiyalarni joriy etish sanoat samaradorligini oshirishda muhim omil ekanini tasdiqlaydi.

Mintaqalar kesimida esa innovatsion faoliyatning ta’siri bir xil emas, ya’ni ilmiy tadqiqot markazlari va texnoparklari ko’p joylashgan hududlarda natijalar yuqoriroq bo’lgan. Bu holat innovatsion infratuzilma rivojlanish darajasi bilan bevosita bog‘liqligini ko’rsatadi. Xarajatlarni kamaytirish - logistika jarayonlarini outsorsing qilish orqali kompaniyalar ishchi kuchi va infratuzilma xarajatlarini kamaytirishadi. Tashqi provayderlar odatda, yirik miqyosda ish olib borishadi va bu ularning xizmatlarini yanada arzonroq qilish imkonini beradi;

resurslardan samarali foydalanish - sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonida resurslardan samarali foydalanish muhim omil hisoblanadi. Bu, avvalo, mehnat, moliyaviy, tabiiy va intellektual resurslarni oqilona taqsimlash hamda ularni innovatsion texnologiyalar asosida boshqarishni talab etadi. Tahlillar shuni ko’rsatadiki, R&D investitsiyalarining samaradorligi yuqori bo’lgan mintaqalarda resurslardan foydalanish darajasi ham yaxshiroq natijalarni beradi. Innovatsion texnologiyalar joriy etilishi natijasida ishlab chiqarish xarajatlari kamayadi, energiya va xomashyo sarfi qisqaradi, ishlab chiqarish hajmi esa ortadi, jumladan:

- energiya tejankor texnologiyalarni joriy etish;

• raqamli boshqaruv tizimlari orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish;

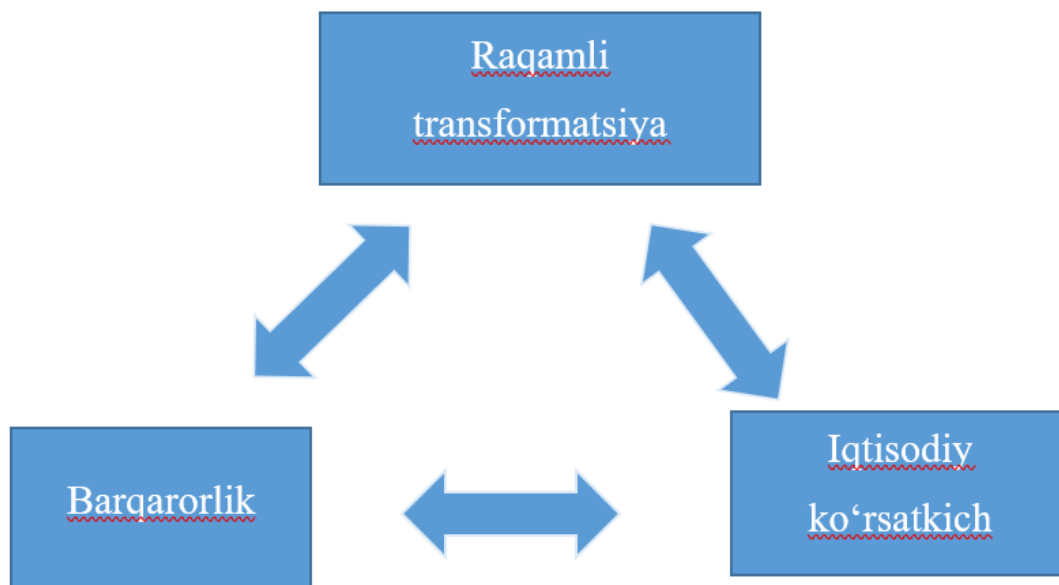
• inson kapitaliga investitsiyalarni oshirish;

• chiqindisiz ishlab chiqarish tamoyillarini tatbiq etish.

Tezkorlik va samaradorlik - sanoatni innovatsion rivojlantirishda tezkorlik va samaradorlik o'zaro uzviy bog'liq tushunchalardir. Tezkor ishlab chiqarish innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish ishlab chiqarish siklini qisqartiradi, mahsulotni bozorga chiqarish vaqtini kamaytiradi va natijada umumiy oshiradi. Ekonometrik tahlillar natijasida aniqlanishicha, raqamli boshqaruv tizimlari va avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish liniyalarini joriy etgan korxonalarda ishlab chiqarish tezkorligi 15-20 foizga, umumiy samaradorlik esa 10-12 foizga oshgan.

innovatsion yechimlar va texnologiyalar - sanoat tarmoqlarida innovatsion yechimlar va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Innovatsion texnologiyalar korxonalarga resurslarni tejash, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish hamda mahsulot sifatini yaxshilash imkonini beradi;

risklarni kamaytirish - sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonida iqtisodiy, texnologik va tashkiliy risklarni kamaytirish muhim ahamiyatga ega. Innovatsion loyihalar yuqori darajada noaniqlik va moliyaviy tavakkalchilik bilan bog'liq bo'lgani sababli, risklarni boshqarish mexanizmlarini shakllantirish barqaror rivojlanishning zarur sharti hisoblanadi (1-rasm).

1-rasm. Raqamlashtirishning o'zaro bog'liqligi¹

Raqamli iqtisodiyot innovatsion infratuzilma sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonida raqamli iqtisodiyot va innovatsion infratuzilma muhim rol o'ynaydi. Raqamli iqtisodiyot sanoat korxonalarida axborot texnologiyalari, sun'iy intellekt, ma'lumotlar tahlili, Big Data va IoT kabi vositalar orqali ishlab chiqarish jarayonlarini

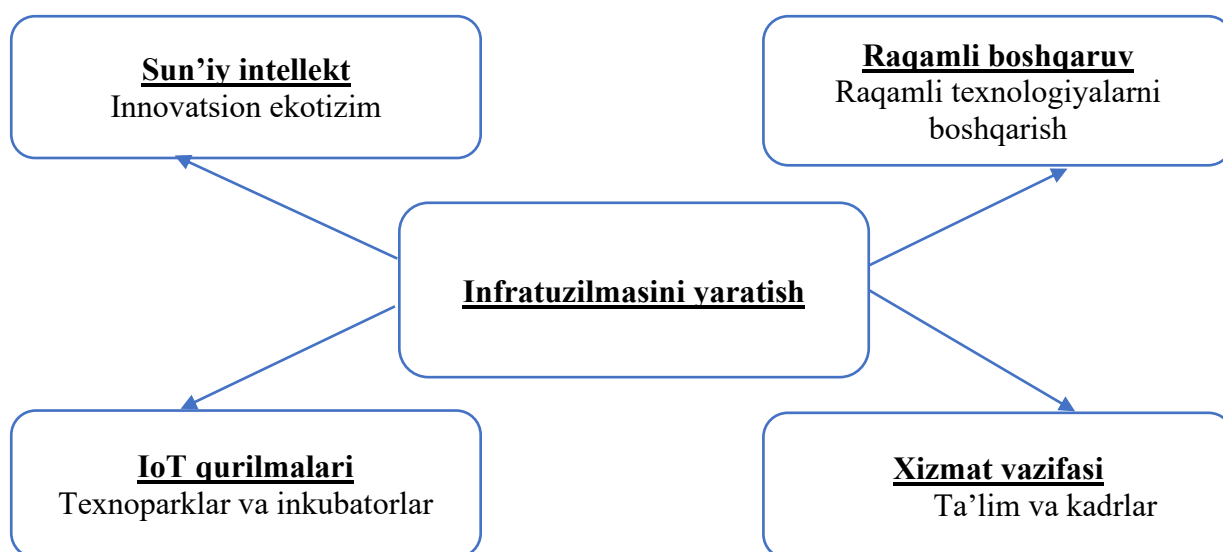
¹ Muallif ishlanmasi

avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va qaror qabul qilish samaradorligini oshirishga imkon beradi va innovatsion texnologiyalarni joriy etilmoqda, jumladan:

Big Data - sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonida Big Data texnologiyalari muhim vosita sifatida qo'llaniladi. Big Data bu katta hajmli, turli xil va tez o'zgaruvchi ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beruvchi texnologiyalar majmuasi.

IoT qurilmalari orqali real vaqt rejimida mahsulotlar va resurslarning holatini kuzatish mumkin.

Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish jarayonlarini qo'llash kompaniyalarga jarayonlarni tezlashtirish va xatoliklarni kamaytirish imkonini beradi (2-rasm).

2-rasm. Minqatada sanoatni innovatsion rivojlantirish usullari¹

Internet of Things (IoT), blokcheyn va sun'iy intellekt (SI) Mintaqada sanoatni innovatsion rivojlantirish usullarida IoT, blokcheyn va SI Internet of Things (IoT): Sanoat qurilmalari va sensorlarni internetga ulab, ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqtda kuzatish va optimallashtirish imkonini beradi.

Blokcheyn: Ma'lumotlarni xavfsiz va o'zgarmas saqlash, shaffoflikni ta'minlash va yetkazib berish zanjirini optimallashtirish uchun ishlatiladi.

Sun'iy intellekt (SI): IoT dan kelayotgan katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, ishlab chiqarish jarayonini avtomatlashtirish, resurslarni samarali taqsimlash va sifat nazoratini kuchaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot hududiy sanoat korxonalarida innovatsion rivojlantirish usullarini aniqlash hamda ularning mintaqaviy iqtisodiyotga ta'sirini baholashga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki: korxonalar uchun texnologik modernizatsiya, raqamlashtirish, klaster tizimlari va ilm-ishlab chiqarish hamkorligi kabi innovatsion yo'nalishlar mintaqaviy raqobatbardoshlikni sezilarli darajada oshirish imkonini

¹ <https://www.tractiontechnology.com/>

beradi. Masalan, O'zbekistonda 2022-yilda avtomashina ishlab chiqarish 39 %ga, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish 34.2 %ga o'sdi.

Hududlar kesimida esa rivojlanish darajasi farqlanadi: masalan, bir hududda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishi 0.4 %ga oshgan bo'lsa, boshqasida 22.6 %ga o'sish kuzatilgan. Shu bilan birga, korxonalar faoliyatida quyidagi asosiy to'siqlar aniqlangan: malakali kadrlar yetishmasligi, zamonaviy infratuzilma va avtomatlashtirishga o'tishda kamaygan investitsiyalar, hamda mahalliy ishlab chiqarish tarkibining texnologik jihatdan pastligi. Muhokama bo'limida ta'kidlanganidek, ushbu to'siqlarni yengish uchun infratuzilma-tarbiya kompleksini shakllantirish texnoparklar, inkubatorlar, raqamli platformalar hamda moliyaviy va institutsional rag'batlar imtiyozli kreditlar, grantlar, davlat-xususiy sheriklik muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, hududiy klasterlar orqali sanoat korxonalari o'rtasida sinergiya hosil qilish va ilm-texnika hamkorligi yo'lga qo'yilishi kerak. Xulosa qilib aytganda, mintaqaviy sanoatni innovatsion rivojlantirish jarayonida yagona yondoshuv ya'ni texnologik modernizatsiya, raqamli transformatsiya, klasterlash va ilm-ishlab chiqarish integratsiyasi birgalikda tatbiq etilganda eng yuqori natija beradi. Bu jarayon faqat korxona darajasida emas, balki mintaqaning umumiy iqtisodiy salohiyatini oshirish, ish o'rinlari yaratish, eksportni kengaytirish va raqobatbardoshlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, davlat siyosati, mahalliy hokimliklar va xususiy sektor o'rtasida hamkorlikni kengaytirish hujjatlar, siyosatlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini mukammal qilish ushbu jarayonning muvaffaqiyat kaliti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-sonli ““Raqamli O'zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Farmoni <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-dekabrdagi PF-5598-sonli “O'zbekiston Respublikasi davlat boshqaruviga raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat hamda axborot tizimlarini joriy etish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-4103415>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 28-apreldagi PQ-4699 “Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi sonli Qaror <https://lex.uz/docs/-4800657>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 11-noyabrdagi PQ-4022-sonli “Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida raqamli infratuzilmani yanada modernizatsiya qilish chora- tadbirlari to'g'risida”gi Qarori <https://lex.uz/docs/-4071219>
5. Lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
6. Xamidov A.A. Logistika tizimini boshqarish asoslari. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti. 2020 y.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, noyabr, 11-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГОСТ 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**